

TER ONDERTEKENING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2026-0000085996

Datum
19 februari 2026

Opgesteld door

Samengewerkt met
CZW

Bijlage(n)
2

Aan
Van

Minister van BZK
D&B/PAW

nota

Nota antwoord op EK Kamervragen 179702 over
Wetgevingsresolutie van het EP inzake wijziging van de
Europese Kiesakte en stemoverdracht in Nederland

Aanleiding

Op 3 februari 2026 zijn door de leden van de BBB-fractie, met aansluiting van het lid van de OPNL-fractie, van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken van de Eerste Kamer schriftelijke vragen gesteld aan u over de mogelijkheid van invoering van stemoverdracht in Nederland naar aanleiding van de wetgevingsresolutie van het Europees Parlement inzake de wijziging van de Europese Kiesakte.

Geadviseerd besluit

- Graag akkoord op bijgevoegde conceptantwoorden en ondertekening van bijbehorende aanbiedingsbrief aan de Eerste Kamer.

Kern

Het Europees Parlement (hierna: EP) heeft een initiatiefwetsvoorstel voor een wetgevingsresolutie tot wijziging van de Akte betreffende de verkiezing van de leden van het Europees Parlement door middel van rechtstreekse verkiezingen (hierna: Europese Kiesakte) aanvaard. Op 16 januari 2026 is hierover een kabinetsstandpunt verzonden aan de Tweede en Eerste Kamer.

Het EP voorstel biedt leden van het parlement die zwanger zijn of onlangs zijn bevallen de mogelijkheid om gedurende ten hoogste drie maanden voor de verwachte geboortedatum en zes maanden na de bevalling het uitbrengen van de plenaire stem te delegeren aan een ander lid van het EP. Genoemde leden van de vaste commissie van Binnenlandse Zaken van de Eerste Kamer hebben in de wetgevingsresolutie aanleiding gezien u vragen te stellen over de mogelijkheid van invoering van stemoverdracht in Nederland. Ze verwijzen daarbij naar een advies van het Adviescollege rechtspositie politieke ambtsdragers (hierna: ARPA) over de verlof- en vervangingsregeling van politieke ambtsdragers. Het adviescollege heeft daarin gesuggereerd dat tijdelijke stemoverdracht voor volksvertegenwoordigers in Nederland wellicht voor andere korter durende verlofvormen zoals (mantel)zorg- en geboorteverlof een oplossing zou kunnen zijn, nu voor hen op grond van de Grondwet alleen tijdelijke vervanging mogelijk is in geval van zwangerschap en bevalling of ziekte.

Toelichting

In het antwoord op de vragen merkt u op het eens te zijn met de leden dat een modernisering van de huidige verlof- en vervangingsregeling voor politieke

ambtsdragers gewenst is en dat een wetvoorstel hiertoe in voorbereiding is. Uitbreiding van de vervangingsgronden van volksvertegenwoordigers, maakt daar om principiële redenen geen onderdeel van uit. Bovendien zou dat een grondwetswijziging vergen. Omdat het ARPA inzag dat dat een zware procedure betreft, adviseerde het ook de mogelijkheid van stemoverdracht te verkennen.

Onze referentie
2026-0000085996
Datum
19 februari 2026

U geeft aan dat ook de invoering van stemoverdracht in Nederland niet zonder een wijziging van de Grondwet mogelijk is. De mogelijkheid tot stemmen betreft een fundamentele en persoonlijke bevoegdheid van een volksvertegenwoordiger en vloeit voort uit het beginsel van het vrije mandaat. Het tijdelijk overdragen daarvan aan een andere volksvertegenwoordiger verhoudt zich niet goed met dit uitgangspunt. Het verhoudt zich ook niet goed met het Nederlandse principe van stemmen zonder last (artikel 67 lid 3 van de Grondwet). De volksvertegenwoordiger aan wie de stem wordt overgedragen heeft bovendien geen democratische legitimatie voor het vertegenwoordigen van degene wiens stem hij of zij overneemt. Hiernaast is het een nadeel dat met stemoverdracht als alternatief voor een volwaardige vervanging van de volksvertegenwoordiger, de suggestie wordt gewekt dat het lidmaatschap van de volksvertegenwoordiging zou kunnen worden gereduceerd tot enkel het uitbrengen van een stem aan het einde van de besluitvormingscyclus. Dit gaat voorbij aan het gegeven dat het werk van een volksvertegenwoordiger veelomvattender is.

Eerdere kabinetten hebben voorstellen tot stemoverdracht, en wijziging van de Grondwet daartoe, om deze redenen steeds afgewezen. En ook het voorgaande kabinet deelde deze visie meerdere malen. Dat Nederland in de Europese context wel wil meedenken met de mogelijkheid van tijdelijke stemoverdracht, hangt samen met het feit dat er thans voor de Europese volksvertegenwoordiging, anders dan in Nederland, de ongewenste situatie bestaat dat in het geheel niets is geregeld voor zwangere en pas bevallen vrouwen en de verwachting is dat het voorstel uit 2022 dat volgens Nederland de voorkeur heeft (een tijdelijke vervangingsregeling zoals wij in Nederland kennen) niet genoeg draagvlak heeft.

In het licht van de aard van de bezwaren tegen stemoverdracht, is niet in te zien op welke manier daar (in de nationale context) aan tegemoet zou kunnen worden gekomen. U merkt dan ook op niet voornemens te zijn nader onderzoek te (laten) doen naar de mogelijkheid van stemoverdracht in Nederland.

Politieke context

Door voormalig Tweede Kamerlid Chakor (GroenLinks/PvdA) is eind 2025 een initiatiefwetsvoorstel ingediend voor een grondwetswijziging. Daarmee zou een uitbreiding van de vervangingsmogelijkheden van volksvertegenwoordigers wel mogelijk worden gemaakt. Wanneer dit voorstel plenair wordt behandeld, zal er door u een kabinetstandpunt op moeten worden ingenomen. Dit kabinetsstandpunt is thans in voorbereiding.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Brief Antwoord op EK Kamervragen 179702 Wetgevingsresolutie EP inzake wijziging Europese Kiesakte	
2	EK Kamervragen 170702 Wetgevingsresolutie EP inzake wijziging Europese Kiesakte	

Onze referentie

2026-0000085996

Datum

19 februari 2026